

Pani **Aleksandra Bednorz** - członek NSZZ „Solidarność” od października 1980 r., a od lutego 1981 r. sekretarz socjalno-finansowy ZKZ „Solidarność” KWK „Mysłowice”. 13 XII 1981 r. internowana za wrogie nastawienie do systemu socjalistycznego i działalność strajkową na terenie KWK „Mysłowice”. Z internowania zwolniona 16 I 1982 r. We wrześniu 1982 r. uczestniczyła w zebraniu założycielskim Komitetu Obrony „Solidarności” (KOS), odpowiedzialna za nawiązanie kontaktów na terenie KWK „Mysłowice”, w celu kolportowania literatury podziemnej. Pani Aleksandra Bednorz była również członkiem KPN oraz Komitetu Obrony Więzionych za Przekonania, w jej mieszkaniu znajdował się punkt kontaktowy.

Pan **Alojzy Bogdanik** - uczestnik strajków w kopalni Moszczenica 28 VIII – 3 IX 1980 r. oraz 13-15 XII 1981 r. Podczas strajku w dniach 18-27 VIII 1988 r. był członkiem komitetu strajkowego. Za organizowanie i kierowanie strajkiem zwolniony z pracy. Był kolporterem wydawnictw podziemnych, angażował się w pomoc osobom represjonowanym i ich rodzinom. W lutym 1989 r. był uczestnikiem II Walnego Zgromadzenia Działaczy Solidarności Śląsko-Dąbrowskiej.

Pani **Henryka Bzura** w latach 1982-83 współorganizowała pomoc rodzinom osób internowanych i aresztowanych. Od 1983 r. działała w strukturach podziemnej Jastrzębskiej Delegatury „Solidarności”, była członkiem Grupy Oporu Społecznego, kolportowała wydawnictwa podziemne jak „Oś”, „RIS”, „Tygodnik Mazowsze”, „Biuletyn Dolnośląski”. W sierpniu 1988 r. organizowała zbiórki żywności dla strajkujących górników.

Pan **Aleksander Chłopek** - aktywny członek Duszpasterstwa Akademickiego w Krakowie w latach 1966-1972. W 1980 r. objął stanowisko dyrektora V Liceum Ogólnokształcącego w Gliwicach. Po wprowadzeniu stanu wojennego wielokrotnie bronił wychowanków swojej szkoły przed przesłuchaniami czy aresztowaniami. W 1982 r. dwóch uczniów V LO w Gliwicach zostało zatrzymanych za uczestnictwo w nielegalnej manifestacji. Podczas konferencji nauczycielskiej, przedstawiciel ówczesnych władz wystąpił z wnioskiem o relegowanie ich z listy uczniów. Obrona ww. przez Pana Aleksandra Chłopka spowodowała, iż zdecydowana większość nauczycieli opowiedziała się za zostawieniem uczniów w szkole. Na skutek podobnych działań, Pan Aleksander Chłopek został w czerwcu 1982 r. dyscyplinarnie zwolniony z pracy. W latach 1982-1989 uczestniczył w spotkaniach organizowanych przez byłych działaczy NSZZ „Solidarność”, które odbywały się w kościele Św. Krzyża w Gliwicach. Celem tychże spotkań było zmanifestowanie swej jedności i starań w walce o wolność i godność człowieka oraz o prawa pracownicze.

Pan **Stefan Czech** - aktywny działacz Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” Pracowników Oświaty i Wychowania w Rybniku. W okresie stanu wojennego podjął działalność niepodległościową w nielegalnej strukturze opozycyjnej w Rybniku, pod nazwą Polski Ruch Oporu Regionu Śląsko-Dąbrowskiego. W ramach tej struktury był odpowiedzialny za koordynowanie druku nielegalnych ulotek. 15 X 1982 r. został internowany. 20 X 1982 r. decyzją Prokuratury Wojskowej w Gliwicach został tymczasowo aresztowany. Przebywał w Areszcie Śledczym w Katowicach. Postanowieniem Sądu

Śląskiego Okręgu Wojskowego we Wrocławiu na sesji wyjazdowej w Katowicach z dn. 30 XII 1982 r. został skazany na karę 1 roku pozbawienia wolności w zawieszeniu na 3 lata. Na poczet orzeczonej kary zaliczono okres tymczasowego aresztowania od dn. 20 X 1982 r. do dn. 30 XII 1982 r.

Pan **Stanisław Dyrz** - aktywny działacz Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” w Kopalni Doświadczalnej „Barbara” w Mikołowie, gdzie pełnił funkcję przewodniczącego Komisji Zakładowej. Po wprowadzenia stanu wojennego, nie zaprzestał prowadzenia działalności związkowej i opozycyjnej. Uczestniczył w licznych spotkaniach z byłymi członkami NSZZ „Solidarność”. 23 VI 1982 r. został internowany. Przebywał w Ośrodku Odosobnienia w Zabrze-Zaborzu. 24 VII 1982 r. został zwolniony z internowania.

Pan **Janusz Falkiewicz** - aktywny działacz NSZZ „Solidarność”. Działalność związkową kontynuował po wprowadzeniu stanu wojennego i zdelegalizowaniu „Solidarności”. Zajmował się drukiem i kolportażem nielegalnych wydawnictw. 26 II 1982 r. w ramach czynności śledczych funkcjonariusze Wydziału Śledczego KWMO w Katowicach dokonali przeszukania mieszkania należącego do Pana Janusza Falkiewicza, którego efektem była konfiskata licznej prasy bezdebitowej oraz ujawnienie pracowni poligraficznej. Internowany 27 II 1982 r. w ośrodku odosobnienia w Zabrze - Zaborzu. Decyzję o internowaniu uchylono 12 VII 1982 r. Pomimo internowania, inwigilacji przez SB, szczególnie dotkliwej na przestrzeni lat 1982-1985, wydania postanowienia o zastrzeżeniu wyjazdu za granicę Pan Janusz Falkiewicz kontynuował działalność opozycyjną na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności. Współorganizował pomoc materialną dla represjonowanych i ich rodzin. Ponadto współpracował z konspiracyjną organizacją działającą pod nazwą Polskie Państwo Podziemne „Polska Walcząca” Obszar Południowy, której nadrzędnym celem była produkcja i kolportaż biuletynu pod nazwą „Solidarność” sygnowanego przez tę organizację.

Pani **Wiesława Maria Fira** w październiku 1980 r. była współzałożycielką NSZZ „Solidarność” przy Spółdzielni Pracy „Metpol” w Koniecpolu, przewodniczącą Komitetu Założycielskiego. Przy pomocy przewodniczącego Regionalnego Komitetu Założycielskiego w Częstochowie doprowadziła w październiku 1980 r. do zmiany Zarządu Spółdzielni. Na przełomie 1980 i 1981 r. została wybrana przewodniczącą Komisji Zakładowej. Podejrzewana o kolportaż prasy bezdebitowej. W okresie od 18 XII 1981 do 15 I 1982 r. internowana w obozie w Lublińcu. Po zwolnieniu leczyła się w szpitalu w Częstochowie. Po powrocie z internowania miała trudności w miejscu pracy. W latach 1983-1984 wzywana na przesłuchania do KPMO w Koniecpolu. Od marca 1984 r. była w konflikcie z dyrekcją zakładu, ponieważ po powrocie z urlopu macierzyńskiego nie mogła powrócić na poprzednie stanowisko pracy. Nie przyjęła gorszych warunków zatrudnienia. W 1988 r. wykluczona z członkostwa Spółdzielni, 19 II 1988 r. zwolniona dyscyplinarnie z pracy. Przywrócona do pracy wyrokiem Sądu Pracy w Myszkowie i Częstochowie. W latach 1989-90 członek Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” w Koniecpolu.

Pan **Andrzej Fostowicz-Zahorski** po utworzeniu NSZZ „S” podjął aktywną działalność związkową, działał również w Komitecie Obrony Walczących za Przekonania i KPN. Współpracował z Komitetem Oporu „Solidarność” w Zabrze, brał udział w drukowaniu biuletynu „Bibuła”. 3 V 1982 r. wziął udział w „pochodzie milczącym” w Gliwicach, po którym został zatrzymany i internowany. Przebywał w ośrodkach odosobnienia w Zabrze, Grodkowie i Uhercach. Po zwolnieniu z internowania w dniu 2 XII 1982 r., nawiązał kontakt z działaczami opozycji Gliwic i Zabrze. W grudniu 1984 r. w Biurze Projektów Konstrukcji Metalowych i Urzędzeń Przemysłowych „Mostostal” w Zabrze został wybrany wiceprzewodniczącym Rady Pracowniczej, swoją działalnością dążył do przekształcenia jej w załączek struktur „Solidarność”. Uczestniczył w zebraniu Międzyzakładowego Komitetu NSZZ „S” w Gliwicach w kwietniu 1989 r., wybrany tymczasowym przewodniczącym MKK NSZZ „S” w Zabrze. Wszedł w skład Gliwicko-Zabrzeńskiego Komitetu Obywatelskiego, z jego ramienia włączył się w organizowanie kampanii wyborczej do Sejmu i Senatu.

Pan **Józef Gabrowski** - członek NSZZ „Solidarność”. Jako pracownik KWK „Moszczenica” w Jastrzębiu-Zdroju w grudniu 1981 r. czynnie uczestniczył w organizowanym przez pracowników kopalni strajku. Angażował się w pomoc rodzinom osób internowanych. W styczniu 1982 r. został zatrzymany przez funkcjonariuszy MO w Katowicach, był przesłuchiwany, został pobity. Następnie przewieziony na KMMO w Jastrzębiu-Zdroju, gdzie był więziony przez kilka dni, został ponownie pobity. W marcu 1982 r. zatrzymany przez KMMO w Żorach, był kolejny raz przesłuchiwany, pobity i zastraszany. Po przesłuchaniu został wywieziony i porzucony w leśnej miejscowości Woszczyce. Mimo doznanych represji nie zrezygnował z prowadzenia działalności opozycyjnej. Był członkiem TKZ „S” KWK „Moszczenica”, kolportował wydawnictwa podziemne, uczestniczył w spotkaniach z innymi działaczami podziemnych struktur „Solidarność”, w nabożeństwach pod przewodnictwem księdza Jerzego Popiełuszki. Często wzywany na KMMO w Żorach, był przesłuchiwany i zastraszany. W sierpniu 1988 r. uczestniczył w strajku organizowanym przez pracowników kopalni „Moszczenica”. W lutym 1989 r. był delegatem na Zgromadzenie Działaczy NSZZ „Solidarność” Regionu Śląsko-Dąbrowskiego w Ustroniu.

Pan **Zbigniew Gierliński** - wiceprzewodniczący Komisji Zakładowej Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” przy PKP w Częstochowie oraz członek Zarządu Regionalnego NSZZ „Solidarność”. Od 13 X 1981 r. Wydział Śledczy KWMO Częstochowa, na polecenie Prokuratury Wojewódzkiej w Częstochowie prowadził śledztwo w sprawie prowadzenia przez Pana Zbigniewa Gierlińskiego antypaństwowej propagandy. Pan Zbigniew Gierliński prowadził akcje plakatowe, kolportował literaturę opozycyjną, był kontrolowany w miejscu pracy i w miejscu zamieszkania przez Służbę Bezpieczeństwa. Po wprowadzeniu stanu wojennego, z uwagi na swą dużą aktywność związkową i niepodległościową oraz nieprzejednaną postawę w stosunku do ustroju i władz PRL, został 13 XII 1981 r. internowany. Przebywał w Zabrze-Zaborzu. Został zwolniony 21 I 1982 r.

Pan **Gruszka Józef** w 1989 r. czynnie uczestniczył w nielegalnej działalności Tymczasowej Komisji Zakładowej NSZZ „S”, która zawiązała się na KWK „Anna” w Pszowie. Pan Józef Gruszka był przewodniczącym TKZ-u. Inspirował załogę kopalni do podpisywania deklaracji

przystąpienia do związku, ponadto koordynował kolportaż ulotek oraz organizował tzw. „masówki” na terenie zakładu pracy. Z uwagi na swoją działalność objęty kontrolą operacyjną ze strony Służby Bezpieczeństwa w ramach Sprawy Operacyjnego Sprawdzenia krypt. „Owoc”, a następnie Sprawy Operacyjnego Rozpracowania krypt. „Pestka”, zmierzającą do procesowego udokumentowania nielegalnej działalności i szkodliwego oddziaływania na załogę kopalni.

Pan **Stanisław Grzęda** do NSZZ „Solidarność” wstąpił we wrześniu 1980 r. Pełnił funkcję sekretarza Komitetu Założycielskiego, a następnie Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” przy KWK „Jowisz” w Wojkowicach. Był kolporterem pism i ulotek o treści antysocjalistycznej, jednym z organizatorów wystąpień załogi i spotkań z przedstawicielami Zarządu Regionu Śląsko-Dąbrowskiego oraz MKR Jastrzębie. Internowany 13 XII 1981 r. w Strzelcach Opolskich i Kokotku, zwolniony 9 III 1982 r. Po zwolnieniu z internowania nawiązał kontakt z działaczami „Solidarności” usiłując reaktywować działanie związku. Ponownie internowany 29 VIII 1982 r. w Zabrze-Zaborzu, zwolniony 1 XII 1982 r.

Pani **Halina Grzybowska** od września 1980 r. była aktywnym członkiem Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”. W 1981 r. została członkiem Zarządu Regionu Częstochowa. W tym czasie była współredaktorem „Biuletynu Solidarności Regionu Częstochowa”. 13 XII 1981 r. została internowana. Przebywała w Lublińcu i Darłównu. Zwolniona została 2 VII 1982 r. Po zwolnieniu nie zaprzestała kontaktować się z członkami zdelegalizowanych struktur NSZZ „Solidarność”, a także członkami nielegalnych podziemnych struktur powstałych po wprowadzeniu stanu wojennego. Organizowała zbiórki pieniężne dla osób represjonowanych. W latach 1984-1989 aktywnie uczestniczyła w Duszpasterstwie Akademickim przy kościele św. Wojciecha w Częstochowie. Wielokrotnie zatrzymywana i przesłuchiwana. Od 1984 r. była współpracownikiem podziemnego pisma „CDN”.

Pani **Stefania Horak** od grudnia 1981 do 1983 r. przy Parafii Najświętszej Marii Panny Matki Kościoła w Jastrzębiu współorganizowała pomoc rodzinom osób internowanych i aresztowanych. Od stycznia do października 1982 r. wraz z mężem drukowała „Wiadomości Wojenne”. Od 1983 r. działała w podziemnych strukturach „Solidarności” w Jastrzębiu, kolportowała literaturę podziemną „Ość”, „RIS”, „Tygodnik Mazowsze”. Od lutego 1988 r. działała w MKZ Jastrzębie, w sierpniu 1988 r. podczas strajków uczestniczyła w pomocy strajkującym górnikom.

Ksiądz **Jan Kapuściok** od 1986 r. był proboszczem parafii pw. „Podwyższenia Krzyża Świętego” w Pawłowicach Śląskich. Na terenie parafii była zlokalizowana Kopalnia Węgla Kamiennego im. „XXX-lecia PRL”. Przez cały okres prowadzenia posługi duszpasterskiej wspierał osoby kontynuujące działalność związkową w okresie delegalizacji „S”. Odprawiał tzw. Msze za Ojczyznę, organizował spotkania działaczy byłej „Solidarności”. W swoich kazaniach domagał się głośno zaprzestania represji wobec górników biorących udział w strajkach i krytykował politykę władz w tym zakresie. Aktywnie współpracował z Tymczasowym Komitetem Założycielskim (TKZ) na ww. kopalni, utrzymując ściśle

kontakty m.in. z Panem Marianem Zbijowskim. Odegrał aktywną rolę podczas strajków, mających miejsce w sierpniu 1988 r. na terenie kopalń Jastrzębia. Swoją postawą i działaniami przyczynił się do rozładowania napięcia na KWK „XXX-lecia PRL”, które w konsekwencji zapobiegły pacyfikacji kopalni przez oddziały ZOMO. Ksiądz Kapuściok wyprowadził strajkujących górników z kopalni do kościoła. Ponadto przechowywał na parafii całą dokumentację związkową, chroniąc tym samym przed represjami ze strony władz innych członków „S”. Jako osoba duchowna był objęty kontrolą ze strony Służby Bezpieczeństwa w latach 1963-1987.

Pan **Stanisław Knap** był członkiem Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej NSZZ „Solidarność”, od 13 XII 1981 r. prowadził działalność zagrożoną odpowiedzialnością karną, organizował grupę oporu działającą w Katowicach i Zagłębiu Dąbrowskim. Od 1986 r. był członkiem Delegatury Zagłębiowskiej w ramach RKW Regionu Śląsko-Dąbrowskiego. Angażował się w kolportaż nielegalnych wydawnictw, brał udział w Mszach za Ojczyznę, rocznicowych spotkaniach „Solidarności”, obchodach oraz demonstracjach patriotycznych i niepodległościowych.

Pan **Epifaniusz Koźma** był pracownikiem Kopalni Węgla Kamiennego „Czerwone Zagłębie” w Sosnowcu. Od 1980 r. był członkiem NSZZ „Solidarność” przy ww. zakładzie. Po wprowadzeniu stanu wojennego kontynuował działalność związkową w jej podziemnych strukturach. Związany z utworzoną we wrześniu 1984 r. na terenie kopalni Tajną Komisją Zakładową (TKZ) - zakonspirowaną i niezależną grupą byłych członków „S”. Uczestniczył w kolportażu ulotek oraz wydawnictw bezdebitowych, takich jak: „Górnik Polski”, „Tygodnik Mazowsze”, a zwłaszcza „CIOS” - nielegalnego biuletynu wydawanego przez Tajną Komisję Zakładową. Wszedł w skład Komitetu Założycielskiego NSZZ „S” przy KWK „Czerwone Zagłębie”, który powstał w październiku 1988 r. z przekształcenia Tajnej Komisji Zakładowej. Wraz z innymi członkami i sympatykami ww. struktury, odbywał spotkania w kościele św. Jadwigi w Sosnowcu-Zagórze, podczas których opracowywano dalszą strategię działania i rozprowadzono biuletyny informacyjne.

Pani **Stanisława Krauz** od września 1980 r. była działaczką NSZZ „Solidarność” na terenie Jastrzębia Zdroju. Od 1981 r. pełniła funkcję wiceprzewodniczącej Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” przy Urzędzie Miejskim w Jastrzębiu Zdroju, gdzie pracowała. Po 13 XII 1981 r. podjęła współpracę z podziemnymi pismami m.in. „Oś”, „Górnik Polski”, „Manifestacja Gliwicka”, „Regionalny Informator Solidarności”, zajmowała się produkcją i kolportażem pism sygnowanych przez „Solidarność”, pełniła funkcję kuriera między Warszawą a Jastrzębiem, przywoziła liczne wydawnictwa bezdebitowe, a także „Tygodnik Mazowsze” oraz „KOS”. 29 VIII 1987 r. wyżej wymienione druki zostały zakwestionowane podczas przeszukania zamieszkania Pani Stanisławy Krauz. 12 X 1987 r. została zawieszona w czynnościach służbowych w Urzędzie Miejskim w Jastrzębiu Zdroju. Z uwagi na działalność w nielegalnych strukturach związkowych Pani Stanisława Krauz podlegała kontroli operacyjnej prowadzonej w latach 1987-1989 przez Służbę Bezpieczeństwa PRL. 4 VI 1989 r. została wybrana do Sejmu z listy Komitetu Obywatelskiego „Solidarność”.

Pan **Waldemar Laudański** był działaczem NSZZ „Solidarność” oraz Konfederacji Polski Niepodległej. Wchodził w skład Legionu Polskiego, antykomunistycznej, konspiracyjnej organizacji, której powstanie zainicjowano w pierwszych dniach trwania stanu wojennego. Głównym celem organizacji była walka z ustrojem socjalistycznym. Oprócz wydawania i kolportażu nielegalnych ulotek m.in. pt. „Bagnet”, Legion Polski prowadził także akcje dywersyjne. Brał udział w przygotowaniach do akcji zniszczenia makiety godła ZSRR, która została przeprowadzona 29 IV 1982 r. w Wodzisławiu Śląskim. Za powyższą działalność najpierw został internowany 26 X 1982 r. na podstawie decyzji nr 640/V-2, następnie tj. od 10 XII 1982 r. postanowieniem Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Gliwicach tymczasowo aresztowany. Przebywał w Areszcie Śledczym w Katowicach. 11 V 1983 r. z braku dostatecznej liczby dowodów obciążających, Sąd Śląskiego Okręgu Wojskowego we Wrocławiu na sesji wyjazdowej w Katowicach umorzył postępowanie prowadzone wobec Pana Waldemara Laudańskiego. Areszt opuścił 12 V 1983 r. W związku z zaangażowaniem w działalność opozycyjną inwigilowany przez SB PRL.

Pan **Krzysztof Łucyk** w latach 1978-89 należał do grupy KSS KOR działającej na terenie b. województwa katowickiego, następnie wstąpił do NSZZ „Solidarność”. W latach 80-tych był łącznikiem Regionalnej Komisji Koordynacyjnej NSZZ „Solidarność”, przewoził z Warszawy pismo „Niepodległość”, w swoim mieszkaniu drukował biuletyny „Solidarności Walczącej” i RKK NSZZ „Solidarność” Regionu Śląsko-Dąbrowskiego. Od 1988 r. był redaktorem naczelnym pisma „Punkt”, współpracował z Wydziałem Wschodnim „Solidarności Walczącej”, prowadził szkolenia drukarskie dla członków organizacji niepodległościowych z ówczesnego ZSRS. W swoim mieszkaniu ukrywał poszukiwaną listem gończym opozycjonistkę Panią Jadwigę Chmielowską.

Pan **Czesław Miarka** prowadził zagrożoną odpowiedzialnością karną i represjami działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności oraz respektowania praw człowieka. Był działaczem NSZZ „Solidarność” przy KWK „Wesoła” w Mysłowicach. W grudniu 1981 r. oraz sierpniu 1988 r. brał udział w strajkach okupacyjnych na w/w kopalni. Po wprowadzeniu stanu wojennego zaangażował się w zbiórkę pieniędzy dla rodzin represjonowanych działaczy „Solidarności”. Od 16 XII 1982 r. brał udział w obchodach rocznicowych upamiętniających masakrę w kopalni „Wujek” w Katowicach. Był zaangażowany w działalność Duszpasterstwa Ludzi Pracy w Mysłowicach, brał udział pracach Klubu Inteligencji Katolickiej oraz w Mszach za Ojczyznę. Ponadto uczestniczył w manifestacjach patriotycznych organizowanych z okazji Święta 3 Maja oraz Święta Odzyskania Niepodległości.

Pan **Józef Mylak** - członek NSZZ „Solidarność” przy KWK „Moszczenica” w Jastrzębiu. Po wprowadzeniu stanu wojennego nie zaniechał działalności związkowej i kontynuował ją w ramach konspiracyjnych struktur solidarnościowych. Wchodził w skład nieformalnej podziemnej grupy „Solidarności” przy KWK „Moszczenica”, zorganizowanej przez Pana Mariana Nowaka i działającej do 1988 r. W ramach swojej działalności grupa ta organizowała spotkania na których omawiano sposoby działalności w warunkach konspiracyjnych, organizowała pomoc dla rodzin represjonowanych działaczy „Solidarności”,

prowadziła kolportaż ulotek i pism bezdebitowych, m.in. OŚĆ i RIS, ponadto członkowie tej grupy organizowali i brali aktywny udział w manifestacjach związkowych oraz w tzw. Mszach za Ojczyznę na terenie Jastrzębia. W sierpniu 1988 r. brał udział w przygotowaniach do akcji strajkowej, a następnie był uczestnikiem strajku (członek Komitetu Strajkowego), mającego miejsce w dniach 17-27 VIII, którego postulatem było zalegalizowanie NSZZ „Solidarność”.

Pani **Zofia Nowicka** od września 1980 r. należała do NSZZ „Solidarność”. Była założycielem związku przy zakładzie pracy - PBM PW „Kombud” w Mysłowicach – a od grudnia 1980 r. przewodniczącą Komisji Zakładowej. W okresie od grudnia 1980 r. do września 1981 r. pełniła także funkcję przewodniczącej Miejskiej Komisji Koordynacyjnej w Mysłowicach. 13 XII 1981 r. została internowana w Zakładzie Karnym w Sosnowcu, następnie do marca 1982 r. przetrzymywana była w Ośrodku Odosobnienia w Darłówku. Od maja 1983 r. została ponownie objęta obserwacją przez Służbę Bezpieczeństwa PRL, prowadzoną zarówno w miejscu pracy jak i miejscu zamieszkania. W toku realizowanych przeciw Pani Nowickiej działań, wykorzystywano osobowe źródła informacji, a także przeprowadzano z nią rozmowy profilaktyczno-ostrzegawcze. Od kwietnia 1989 r., po zawiązaniu TKZ NSZZ „Solidarność” w zakładzie pracy PBM PW „Kombud” i wybraniu Pani Zofii Nowickiej na funkcję wiceprzewodniczącej TKZ, została ponownie objęta kontrolą operacyjną. Sprawa prowadzona była przez Służbę Bezpieczeństwa do końca sierpnia 1989 r.

Pan **Aleksander Nowicki** w październiku 1980 r. wstąpił do NSZZ „Solidarność” i z ramienia związku pełnił funkcję członka Komisji Oddziałowej przy Zasadniczej Szkole Górniczej przy KWK „Mysłowice” w Mysłowicach. Rola ta polegała na utrzymywaniu kontaktów pomiędzy Komisją Zakładową NSZZ „Solidarność” a Komisją Oddziałową. Jednym z jego zadań było także przekazywanie związkowych materiałów informacyjnych członkom związku na terenie szkoły. Wśród rozprowadzanych przez niego wydawnictw były m.in. „Dziennik Związkowy”, „Wolny Związkowiec” oraz biuletyn informacyjny dla nauczycieli. W związku z zaangażowaniem się w działalność związkową po wprowadzeniu stanu wojennego w dniu 13 XII 1981 r. został internowany. Przebywał w Ośrodku Odosobnienia w Jastrzębiu Zdroju do dnia 16 I 1982 r., skąd decyzją władz został zwolniony.

Pan **Marek Nowicki** od stycznia 1981 r. jako członek NSZZ „Solidarność” aktywnie działał w strukturach związkowych na Mazowszu. Należał do Krajowej Komisji Koordynacyjnej NSZZ „Solidarność” Pracowników Prokuratury. Z racji wykonywanego zawodu współpracował z Komisją Interwencji i Mediacji Regionu Mazowsze, w ramach której oferowano pomoc represjonowanym poprzez udzielanie opieki adwokackiej czy wsparcia materialnego. Pan Marek Nowicki należy do współzałożycieli Komitetu Helsińskiego, który powołano w październiku 1982 r. Głównym celem Komitetu było informowanie opinii publicznej w kraju i za granicą o łamaniu praw człowieka i obywatela w Polsce. Komitet Helsiński przygotowywał raporty na temat przestrzegania praw w Polsce m.in. „Polska w okresie stanu wojennego”, sytuacji w polskich więzieniach, naruszania prawa pracy, wysyłał obserwatorów na procesy polityczne. Był współautorem wszystkich raportów Komitetu Helsińskiego jakie powstały w okresie 1982-1989. Pełnił funkcję redaktora

naczelnego pisma „Praworządność”, które ukazywało się w latach 1984-1989 z ramienia Komitetu Helsińskiego. Na łamach tego pisma omawiano problemy konstytucyjno-prawne, analizowano ustawy, publikowano listy więźniów politycznych. Ponadto prowadził w czasopiśmie „KOS” stałą rubrykę zatytułowaną „Praworządność”, gdzie również zamieszczano artykuły dotyczące problemów konstytucyjnoprawnych w Polsce. Dzięki zabiegom Pana Marka Nowickiego w 1982 r. do członków obrad KBWE w Madrycie dotarł raport ukazujący skalę represji w Polsce w okresie stanu wojennego. W latach 1982-1989 oprócz redagowania pisma „Praworządność”, pisał teksty do innych wydawnictw podziemnych tj.: „KOS”, „Tygodnik Mazowsze” i „Tygodnik Wojenny”. W ramach działalności związkowej był doradcą struktur „Solidarności” w regionach Śląsko-Dąbrowskim, Podbeskidzie i Mazowsze. W czasie strajku górników na KWK „Manifest Lipcowy” w Jastrzębiu Zdroju w sierpniu 1988 r. był doradcą Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego. Uczestniczył w obradach Okrągłego Stołu jako doradca tzw. podstolika górniczego. W 1989 r. został członkiem komisji wymiaru sprawiedliwości Komitetu Obywatelskiego przy Lechu Wałęsie oraz współtworzył Helsińską Fundację Praw Człowieka w Polsce. W latach 1989-1991 pełnił funkcję rzecznika Komitetu Helsińskiego w Polsce. Za prowadzoną działalność nie uniknął represji ze strony ówczesnych władz. W czerwcu 1986 r. zatrzymany przez Służbę Bezpieczeństwa w Warszawie, spędził 48 godzin w areszcie na Mokotowie. W latach 1982-1987 ze względu na sprzeciw ministra sprawiedliwości był pozbawiony prawa wpisu na listę adwokatów.

Pan **Grzegorz Olejarczyk** był aktywnym działaczem NSZZ „Solidarność” reprezentującym radykalne poglądy, piastował funkcję wiceprzewodniczącego Komisji Zakładowej NSZZ „S” w Zakładach Chemicznych „Blachownia” w Kędzierzynie Koźlu. 15 XII 1981 r. został internowany, początkowo przebywał w Areszcie Śledczym w Opolu, następnie w Zakładzie Karnym w Nysie. Z internowania zwolniony 30 IV 1982 r. Brał udział w przygotowaniach nielegalnej manifestacji byłych działaczy „S” w Kędzierzynie Koźlu 3 V 1982 r. W latach 1982-89 współpracował z Miejskim Komitetem Oporu w Zabrze, był kurierem pism bezdebitowych, między innymi „Bibuły”. Otrzymał zgodę na wyjazd stały do Kanady, z którego nie skorzystał. Był kontrolowany zarówno przed jak i po internowaniu.

Pani **Janina Olejarczyk** w 1981 r. pełniła funkcję zastępcy przewodniczącego NSZZ „Solidarność” w Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Zabrze. Po wprowadzeniu stanu wojennego zaangażowała się w pomoc osobom internowanym i ich rodzinom, w latach 1982-89 współpracowała z Miejskim Komitetem Oporu w Zabrze, była również kolporterką wydawnictw bezdebitowych, między innymi „Bibuły” i „Tygodnika Mazowsze”. W związku z podejrzeniem Pani Janiny Olejarczyk o prowadzenie nielegalnej działalności przeprowadzone zostało przeszukanie mieszkania, kontrolowano korespondencję, przeprowadzano rozmowy ostrzegawcze.

Pan **Ostrowski Andrzej** - zatrudniony był w charakterze górnika dołowego na Kopalni Węgla Kamiennego „Borynia” w Jastrzębiu. W okresie delegalizacji przez władzę ruchu związkowego, działacz jego „podziemnych” struktur. W 1988 r., jako członek kopalnianego komitetu strajkowego, brał czynny udział w nielegalnym strajku na tejże kopani, mającym

miejsce w dniach 19-24 VIII 1988 r. Został karnie powołany do odbycia służby wojskowej, pomimo zwolnienia z tego obowiązku. Obył on karną czynną służbę wojskową w okresie od dnia 6 I - 19 XII 1989 r.

Pan **Jan Patalita** pracownik Kopalni Węgla Kamiennego „Wujek” w Katowicach. Brał czynny udział w strajku okupacyjnym przeprowadzonym na terenie kopalni w dniach 13-16 XII 1981 r. W dniu 16 XII 1981 r., podczas pacyfikacji kopalni przez oddziały milicyjno-wojskowe, Pan Jan Patalita przebywał w strefie bezpośrednich walk górników z tymi oddziałami. Uległ silnemu zatruciu gazami bojowymi. W wyniku tego zdarzenia doznał trwałego uszczerbku na zdrowiu, nie powrócił do pracy na kopalni i przeszedł na rentę inwalidzką. Po stałą opieką lekarza do dnia dzisiejszego.

Pan Jarosław Podworski w l. 1980–1981 był uczestnikiem akcji ulotkowych, kolportażu i druku materiałów „S”, KPN i in. w Gliwicach. Od 1981 w KPN (Młodzi Konfederaci V Obszaru KPN). 18 XII 1981 zatrzymany, pobity. 20 XII 1981 aresztowany, osadzony w Areszcie Śledczym w Gliwicach. 11 I 1982 skazany przez Wojskowy Sąd Garnizonowy w Katowicach na 1 rok i 3 mies. pozbawienia wolności w zawieszeniu na 3 lata, objęty dozorem kuratora sądowego, 12 I 1982 zwolniony. 31 VIII 1982 zatrzymany po manifestacji pod kościołem św. Apostołów Piotra i Pawła w Gliwicach, osadzony w AŚ w Gliwicach, IX 1982 zwolniony ze względu na zły stan zdrowia, ukarany przez Sąd Rejonowy w Gliwicach grzywną za czynną napaść na funkcjonariuszy MO, w wyniku rewizji sprawa ponownie rozpatrywana przez Sąd Rejonowy w Gliwicach, 1983 umorzona na mocy amnestii. Od 1988 członek Solidarności Walczącej, PPS–RD, nast. PPS (m.in. członek Rady Naczelnej i CKW), od 1988 uczestnik Ruchu WiP oraz Śląskiego Ruchu Ekologicznego, 1989 współzałożyciel Klubu Politycznego im. Józefa Mackiewicza w Katowicach, 25 II 1989 współorganizator Kongresu Opozycji Antyustrojowej w kościele NMP Matki Kościoła w Jastrzębiu Zdroju, od pocz. 1989 współpracownik Radia Wolna Europa, w V 1989 uczestnik strajku studenckiego na UŚI, w 1989 organizator Katowickiej Agencji Informacyjnej Środowisk Niezależnych. 9 XII 1987–16 V 1989 rozpracowywany przez p. III-1 MUSW w Sosnowcu w ramach SOR krypt. Baza I; 13 III 1989–15 I 1990 przez Wydz. III/WOKPP WUSW w Katowicach w ramach SOR krypt. Demokraci.

Pan **Edward Polak** był aktywnym działaczem opozycji antykomunistycznej w czasach PRL. Należał do NSZZ „Solidarność” działającego przy Fabryce Samochodów Małolitrażowych w Bielsku Białej, był także członkiem Komisji Zakładowej. Po wprowadzeniu stanu wojennego kontynuował działalność opozycyjną. Był członkiem podziemnej struktury pod nazwą Regionalna Komisja Wykonawcza Trzeci Szereg NSZZ „Solidarność” Region Podbeskidzie (RKW „RS”). RKW „Trzeci Szereg” zajmowała się organizowaniem pomocy dla represjonowanych i ich rodzin, wydawała własny biuletyn pt. „Solidarność Podbeskidzia”, zajmowała się drukiem i kolportażem podziemnych wydawnictw. Za powyższą działalność we wrześniu 1985 r. Pan Edward Polak został zatrzymany przez Służbę Bezpieczeństwa. Po przesłuchaniu zwolniony i objęty dozorem milicyjnym. W tym samym czasie Prokuratura Wojewódzka w Bielsku Białej wszczęła śledztwo w sprawie działalności nielegalnej

„Solidarności”. 19 IV 1986 r. Sąd Rejonowy w Bielsku Białej skazał w/w na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny. 26 VIII 1986 r. Sąd Wojewódzki w Bielsku Białej zastosował wobec Pana Edwarda Polaka ustawę o amnestii. W maju 1988 r. był jednym z autorów i sygnatariuszy ulotki pt. „Do załogi FSM”. Wśród postulatów socjalnych, podniesienia płac, w petycji znalazły się żądania o charakterze politycznym. Wzywano do natychmiastowego przywrócenia do pracy w FSM represjonowanych działaczy związkowych: Jana Frączka i Andrzeja Kralczyńskiego. We wrześniu 1988 r. współorganizował jawną Komisję Organizacyjną NSZZ „Solidarność” przy FSM oraz wszedł w jej skład. Z uwagi na swoją aktywną działalność w podziemnej „Solidarności” był operacyjnie kontrolowany przez Służbę Bezpieczeństwa PRL.

Pan **Eugeniusz Polmański** - aktywny członek Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” na Kopalni Węgla Kamiennego „Andaluzja” w Piekarach Śląskich. Brał aktywny udział w strajku okupacyjnym w KWK „Andaluzja” w dniach 14-17 XII 1981 r. W latach 1984-1987 Eugeniusz Polmański był członkiem nielegalnej grupy opozycyjnej „Bractwo Trzeźwości”, stworzonej w ramach Duszpasterstwa Ludzi Pracy, działającej przy parafii Najświętszej Maryi Panny Piekarach Śląskich. Organizowane spotkania dotyczyły problemów polityczno-społecznych. Główną formą działalności opozycyjnej był kolportaż wydawnictw m.in. „Tygodnika Mazowsze”. W ramach grupy został również stworzony fundusz na rzecz działalności konspiracyjnej. Grupa utrzymywała kontakty z działaczami opozycyjnymi m.in. z Katowic, Warszawy i Gdańska. W latach 1985-1987 Pan Eugeniusz Polmański był kilkakrotnie wzywany przez funkcjonariuszy SB na rozmowy mające na celu zaprzestania jego nielegalnej działalności opozycyjnej. W okresie od lutego do sierpnia 1986 r. była kontrolowana korespondencja Pana Eugeniusza Polmańskiego. 9 III 1988 r. został powołany Komitet Założycielski NSZZ „Solidarność” KWK „Andaluzja” w Piekarach Śląskich, w skład którego wszedł Pan Eugeniusz Polmański. W kwietniu 1988 r. powstała na terenie Piekar Śląskich czteroosobowa Miejska Komisja Wykonawcza NSZZ „Solidarność”, w której przedstawicielem KWK „Andaluzja” został Pan Eugeniusz Polmański. W trwającym w dniach 17-25 VIII 1988 r. na terenie KWK „Andaluzja” strajku pełnił funkcje wiceprzewodniczącego Komitetu Strajkowego. Uczestniczył w listopadzie 1988 r. w katowickiej katedrze w głódówce w ramach protestu opozycyjnego.

Pan **Damian Pyplok** - aktywny działacz Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” w Hucie „Pokój” w Rudzie Śląskiej. Pełnił funkcję wiceprzewodniczącego Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność”. 13 XII 1981 r. został internowany. Przebywał w Zabrze-Zaborzu i Uhercach. Zwolniony z internowania 3 VI 1982 r. W dalszym ciągu prowadził zagrożoną odpowiedzialnością karną działalność. W latach 1983-1984 prowadził działalność mającą na celu utworzenie ponadzakładowej nielegalnej struktury związkowej na terenie Rudy Śląskiej w celu podjęcia szerszej akcji zbojkotowania wyborów do Rad Narodowych w 1984 r. Organizował spotkania z b. działaczami NSZZ „Solidarność” oraz kolportował materiały opozycyjne wśród pracowników różnych zakładów pracy na terenie Rudy Śląskiej.

Pani **Renata Sanak** do NSZZ Solidarność należała od października 1980 r. Po wprowadzeniu stanu wojennego zaangażowała się w organizowanie pomocy dla osób internowanych i ich rodzin, kolportowała podziemną prasę regionalną. Wśród nauczycieli propagowała działalność oazową. W mieszkaniu Pani Renaty Sanak odbywały się zebrania redakcji niezależnego pisma „Solidarność Podbeskidzia” oraz spotkania Regionalnej Komisji Wykonawczej Trzeci Szereg „Solidarność”. W październiku 1988 r. została członkiem Regionalnej Komisji Organizacyjnej „Solidarność”. Od października 1988 r. do kwietnia 1989 r. pełniła funkcję przewodniczącej Komisji Założycielskiej NSZZ „Solidarność” Pracowników Oświaty.

Pan **Tadeusz Smolczewski** jako student Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach w latach 1980-1985 był aktywnym działaczem Niezależnego Zrzeszenia Studentów, organizacji która skupiała młodzież akademicką. W okresie strajków studenckich, które rozpoczęły się w listopadzie 1980 r. i trwały do lutego 1981 r., a następnie po wprowadzeniu stanu wojennego 13 XII 1981 r. pełnił funkcję rzecznika prasowego Niezależnego Zrzeszenia Studentów śląskiej uczelni. Jesienią 1983 r. zaangażował się w tworzenie nielegalnego Samorządu Studenckiego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, którego następnie został przewodniczącym. Współredagował biuletyn „Ad Rem” wydawany przez Niezależne Zrzeszenie Studentów Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Z uwagi na poglądy polityczne i jego aktywną w działalność w środowisku akademickim, Służba Bezpieczeństwa PRL w latach 1982-1985 śledziła poczynania Pana Smolczewskiego, zwracając szczególną uwagę na jego kontakty ze środowiskiem opozycji i dawnymi działaczami Niezależnego Zrzeszenia Studentów.

Pan **Jerzy Sołowiej** był aktywnym organizatorem strajków na terenie Zarządu Portu Szczecin w grudniu 1970 r. i styczniu 1971 r. Nawoływał wówczas robotników do wyjścia na miasto, sporządzania hasel i napisów oraz do zabarykadowania bramy na nadbrzeżu „Starówka”. Ponadto był przewodniczącym Krajowej Komisji Górnictwa NSZZ „Solidarność”. Należał także do grupy osób, które w grudniu 1981 r. utworzyły Tajną Komisję Zakładową NSZZ „Solidarność” na KWK „Gottwald” w Katowicach, zajmującą się zbiórką pieniędzy dla rodzin osób internowanych. W 1982 r. grupa ta rozpoczęła druk i kolportaż nielegalnego pisma „Gottwaldowiec” oraz „Regionalnego Informatora Solidarności”. Pisma te kolportował na terenie KWK „Kleofas” i KWK „Gottwald” w Katowicach. W rezultacie został zatrzymany i osadzony w Areszcie Śledczym w Katowicach, w okresie od 29 VI do 29 IX 1983 r. Po opuszczeniu aresztu Pan Jerzy Sołowiej kontynuował działalność opozycyjną, polegającą głównie na sporządzaniu i rozpowszechnianiu nielegalnych wydawnictw na terenie ówczesnego woj. katowickiego. W ten sposób narażał się na częste rewizje w swoim miejscu zamieszkania, przeprowadzane przez funkcjonariuszy SB. 24 IV 1986 r. Prokuratura Wojewódzka w Katowicach wydała Postanowienie o tymczasowym aresztowaniu ww. Został osadzony w Areszcie Śledczym w Katowicach, w którym przebywał w okresie od 25 IV – 21 VIII 1986 r.

Pan **Grzegorz Stawski** - aktywny działacz Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” w Kopalni Węgla Kamiennego „Manifest Lipcowy” w Jastrzębiu-Zdroju. Od 28 VIII do 3 IX 1980 r. uczestniczył w strajku w KWK „Manifest Lipcowy”, gdzie wszedł w skład Komitetu Strajkowego. Był sygnatariuszem podpisanych 3 IX 1980 r. Porozumień Jastrzębskich, kończących strajki w zakładach Rybnickiego Okręgu Węglowego. We wrześniu 1980 r. został oddelegowany do Międzyzakładowej Komisji Robotniczej w Jastrzębiu. W wyborach do Zarządu Regionu Śląsko-Dąbrowskiego NSZZ „Solidarność” w lutym 1981 r. został wybrany członkiem, gdzie pracował w sekcji interwencyjnej. Został 13 XII 1981 r. internowany. Przebywał w Zakładach Karnych w Jastrzębiu-Szerokiej oraz w Uhercach. 25 V 1982 r. został zwolniony z internowania. W sierpniu 1988 r. uczestniczył w strajku na KWK „Manifest Lipcowy”, pełniąc funkcję członka Komitetu Strajkowego oraz rzecznika prasowego. Po zakończonym strajku został z dniem 19 VIII 1988 r. zwolniony z pracy na kopalni. Przywrócony ponownie do pracy w listopadzie 1988 r. W okresie od lutego do kwietnia 1989 r. w uczestniczył obradach Okrągłego Stołu z ramienia strony solidarnościowej.

Pan **Piotr Świtoń** – syn znanego działacza opozycyjnego Kazimierza Świtonia. Z uwagi na antysocjalistyczną działalność ojca, Pan Piotr Świtoń stał się obiektem zainteresowania ze strony Służby Bezpieczeństwa. Zaangażowanie i wspieranie działalności opozycyjnej ojca Kazimierza i brata Ryszarda, przejawiające się m.in. poprzez: udział w redagowaniu oświadczenia Komitetu Wolnych Związków Zawodowych w Katowicach, kolportowanego w październiku 1978 r. na terenie miasta, w sprawie bezprawnego zatrzymania Kazimierza Świtonia czy pośrednictwo w korespondencji utrzymywanej przez ojca z innymi działaczami opozycyjnymi w kraju, spowodowały, iż Służba Bezpieczeństwa w stosunku do Pana Piotra Świtonia prowadziła działania nękające oraz represyjne. Ww. miał zastrzeżone wyjazdy do wszystkich krajów świata, był prewencyjnie zatrzymywany i przesłuchiwany. Rozpracowywany w ramach sprawy o kryptonimie „Pomocnik”, a następnie kontrolowany w ramach sprawy „Emisariusz”. Poddany dogłębnej inwigilacji z wykorzystaniem informatorów, podsłuchów oraz kontroli korespondencji prywatnej.

Pan **Zbigniew Urban** aktywnie występował przeciwko panującemu w Polsce systemowi komunistycznemu, oraz prowadził działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległość i suwerenności oraz respektowania praw człowieka. Był działaczem „Solidarności” od początku powstania związku. Brał udział w strajku okupacyjnym na KWK „Manifest Lipcowy” w Jastrzębiu Zdroju trwającym od 15 VIII do 3 IX 1988 r. Ponadto zajmował się kolportażem nielegalnych wydawnictw. Uczestniczył w pielgrzymkach Ludzi Pracy oraz Mszach za Ojczyznę. W 1989 r. brał udział w tworzeniu Komitetu Obywatelskiego w Jastrzębiu Zdroju, struktury której zadaniem było zorganizowanie kampanii wyborczej przed wyborami 4 VI 1989 r. Z uwagi na działalność opozycyjną w/w pozostawał w operacyjnym zainteresowaniu Służby Bezpieczeństwa PRL.

Pan **Władysław Waluś**, aktywny członek NSZZ „Solidarność” oraz przewodniczący Komisji Zakładowej przy Wojewódzkiej Spółdzielni Spożywców „Społem” na terenie Bielska-Białej po wprowadzeniu stanu wojennego nie zaprzestał działalności związkowej. Jego poczynania

zostały objęte ścisłą kontrolą Służby Bezpieczeństwa, a 17 XII 1981 r. Prokuratura Wojewódzka w Bielsku-Białej wszczęła śledztwo w sprawie organizowania akcji protestacyjnej przeciwko stanowi wojennemu i kontynuowania działalności zagrożonej wówczas odpowiedzialnością karną, tj. o przestępstwo z art. 46 § 1 i 2 dekretu o stanie wojennym. Tego samego dnia został zatrzymany i przesłuchany. 18 XII 1981 r. został tymczasowo aresztowany i przewieziony do Aresztu Śledczego w Bielsku-Białej. Sąd Wojewódzki w Bielsku-Białej uznał go winnym i skazał na karę 4. lat pozbawienia wolności i 3. lat pozbawienia praw publicznych. Karę odbywał od 19 I 1982 r. w Zakładzie Karnym w Raciborzu, a od 4 VI 1982 r. w Zakładzie Karnym w Strzelcach Opolskich, gdzie od 1 IX 1982 r. prowadził głodówkę protestacyjną domagając się przyznania statusu więźnia politycznego. 28 IX 1982 r. został przewieziony do Zakładu Karnego w Kłodzku. 17 III 1983 r. Sąd Wojewódzki w Wałbrzychu udzielił Panu Walusowi 6. miesięcznej przerwy w odbywaniu kary, co zostało poprzedzone uchwałą Rady Państwa z dn. 15 III 1983 r. o skorzystaniu z prawa łaski wobec niego i warunkowym zwolnieniu z odbycia reszty kary pozbawienia wolności. Działania i kontakty Pana Walusia były jednak nadal ściśle kontrolowane: jego osoba jeszcze dwukrotnie znalazła się w zainteresowaniu Służby Bezpieczeństwa, w latach 1983-1985 a następnie 1988-1989. Pierwsza sprawa została zakończona po zwolnieniu Pana Walusia z pracy w kontrolowanym przez SB obiekcie, druga dotyczyła podejrzenia o jego udział w kolportażu prasy podziemnej. Materiały archiwalne zgromadzone do obu spraw zostały zniszczone na początku 1990 r.

Pan **Janusz Witkowiński** był członkiem Prezydium Gliwickiego Komitetu Obywatelskiego „Solidarność”, w ramach którego był pełnomocnikiem ds. wyborów samorządowych oraz ich organizatorem. Należał również do Gliwicko-Zabrzeńskiego Komitetu Obywatelskiego. Od 1980 r. był członkiem Prezydium Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” przy „Prosynchemie” w Gliwicach. Zajmował się wówczas kontrolą rozdziału premii oraz kontaktami z Zarządem Regionu NSZZ „Solidarność” w Katowicach. Po wprowadzeniu stanu wojennego uczestniczył w podziemnych zebraniach Komisji Zakładowej „Solidarność” przy „Prosynchemie” w Gliwicach. Ponadto zajmował się zbieraniem składek od byłych członków NSZZ „Solidarność” w „Prosynchemie”, przeznaczając je na zapomogi dla rodzin internowanych. Organizował również kolportaż prasy podziemnej oraz uczestniczył we wznowieniu działalności Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w „Prosynchemie” w Gliwicach.

Pani **Janina Wolnikowska** jako działacz NSZZ „Solidarność” w dniu 1 IX 1980 r. uczestniczyła w strajku pracowników Zakładu Pollena w Jastrzębiu Zdroju, zorganizowanym w geście poparcia dla strajkujących górników. Pełniła wówczas funkcję przewodniczącej Komitetu Strajkowego. Następnie stanęła na czele Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” powołanego w Zakładzie Fryzjerskim Pollena w Jastrzębiu Zdroju. Po wprowadzeniu stanu wojennego współpracowała z jastrzębskimi strukturami podziemnymi, angażowała się w pomoc internowanym i ich rodzinom. W latach 1984-1988 należała do zespołu redagującego pismo pt. „OŚĆ” – był to biuletyn informacyjny Jastrzębskiej Delegatury NSZZ „Solidarność” Regionalnej Komisji Wykonawczej Regionu Śląsko-Dąbrowskiego. Na przestrzeni lat 1984-1988 brała udział w kolportowaniu

nielegalnych wydawnictw na terenie Jastrzębia Zdrój. Była łączniczką podziemnych struktur w kontaktach między Warszawą a Jastrzębiem Zdrojem. Udostępniała własne mieszkanie na skrzynkę kontaktową. Podczas strajków w sierpniu 1988 r. pełniła codzienne dyżury w tzw. sztabie strajkowym, który mieścił się w kościele pw. NMP Matki Kościoła w Jastrzębiu Zdroju, zajmowała się rozdaniem żywności dla strajkujących górników. W lutym 1988 r. brała udział w tajnym Zgromadzeniu Delegatów Regionu Śląsko-Dąbrowskiego NSZZ „Solidarność” w Ustroniu-Polanie. W latach 1988-1997 prowadziła w Jastrzębiu Zdroju Koło Środowiskowe „OŚĆ NSZZ Solidarność”. W obliczu zmian ustrojowych jakie przyniósł rok 1989 została członkiem Komitetu Obywatelskiego NSZZ „Solidarność” w Jastrzębiu Zdroju, którego zadaniem było kierowanie lokalną kampanią wyborczą poprzedzającą wybory do Sejmu i Senatu wyznaczone na dzień 4 VI 1989 r.

Pan **Michał Woziwodzki** w 1980 r. organizował struktury związkowe NSZZ „Solidarność” w Hucie Częstochowa, wówczas Hucie im. Bieruta. W czasie stanu wojennego dwukrotnie internowany w okresie od 14 XII 1981 r. do 29 IV 1982 r. oraz od 9 XI do 1 XII 1982 r. Przebywał w ośrodkach odosobnienia dla internowanych w Zabrze-Zaborzu oraz Łupkowie. Udzielał się w duszpasterskich ośrodkach pomocy działających na terenie Częstochowy, takich jak Diecezjalny Komitet Pomocy Bliźniemu oraz Regionalny Komitet Obywatelski. W obliczu zmian ustrojowych organizował jako działacz „Solidarności” kampanię wyborczą w Częstochowie, której zadaniem było poparcie kandydatur działaczy opozycyjnych na stanowiska poselskie i senatorskie w wyborach wyznaczonych na dzień 4 VI 1989 r. W archiwum Instytutu Pamięci Narodowej zachowały się ewidencyjne materiały świadczące o inwigilowaniu osoby Pana Michała Woziwodzkiego przez Służbę Bezpieczeństwa PRL w latach 80-tych w ramach sprawy o kryptonimie „Łącznik”, w związku z działalnością w środowisku zdelegalizowanej „Solidarności”.

Pan **Wojciech Zimowski** był aktywnym działaczem Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” w Hucie „Katowice” w Dąbrowie Górniczej. W dniach 29-31 VIII 1980 r. był współorganizatorem strajku w zakładzie pracy. Od września 1980 r. należał do NSZZ „Solidarność” pełniąc funkcję przewodniczącego Komitetu Robotniczego Wydziału Głównego Konstruktora w Hucie „Katowice”. Po wprowadzeniu stanu wojennego uczestniczył w dniach 13-23 XII 1981 r. w strajku na terenie zakładu pracy. Po jego zakończeniu w dniu 23 XII 1981 r. został aresztowany. Przechowywany był w Areszcie MO w Będzinie, a od 31 XII 1981 r. w Areszcie Śledczym w Katowicach. Wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Katowicach z dnia 5 I 1982 r. skazany został na karę 4 lat pozbawienia wolności. Przebywał w zakładach karnych: w Raciborzu, w Strzelcach Opolskich i w Kłodzku. Postanowieniem Sądu Wojewódzkiego w Wałbrzychu z dnia 8 IV 1983 r. został zwolniony na mocy aktu łaski Rady Państwa.

Pan **Jan Żurowski** od grudnia 1981 r. do czerwca 1989 r. działał w podziemnych strukturach zdelegalizowanej NSZZ Solidarność. W dniach 13-15 XII 1981 r. brał udział w strajku w kopalni „Moszczenica” w Jastrzębiu Zdroju. Pan Jan Żurowski angażował się w kolportaż ulotek, organizację mszy za Ojczyznę, był współorganizatorem kolonii dla dzieci osób

internowanych i aresztowanych z Jastrzębia. W 1989 r. włączył się również w organizowanie Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” Jastrzębie przed wyborami czerwcowymi.

Pośmiertnie:

Pan **Marian Ackerman** był aktywnym działaczem związkowym NSZZ „Solidarność” w KWK „Mysłowice”, gdzie pełnił funkcję wiceprzewodniczącego NSZZ „Solidarność”. Internowany 13 XII 1981 r. Przebywał w ZK w Jastrzębiu-Szerokiej, Uhercach, Rzeszowie i Łupkowie. Po zwolnieniu z internowania 22 XII 1982 r., w dalszym ciągu pozostaje w zainteresowaniu SB. Najpierw w ramach KE „Sokół” (1983-1989), a później jako jeden z figurantów SOR „Górnicy” (1989). Był głównym inicjatorem powstania Tymczasowej Komisji Założycielskiej NSZZ „Solidarność” pracowników KWK „Mysłowice”, zaangażowany w reaktywowanie NSZZ „S” na KWK „Mysłowice”.

Pan **Frączek Jan** był członkiem „Solidarności” od początku powstania związku. Po wprowadzeniu stanu wojennego nie zaniechał działalności opozycyjnej. W grudniu 1981 r. Pan Jan Frączek współtworzył Tymczasową Komisję Zakładową NSZZ „Solidarność” przy Fabryce Samochodów Małolitrażowych (FSM) w Bielsku Białej. Był członkiem władz Regionalnej Komisji Wykonawczej (RKW) Trzeci Szereg NSZZ „Solidarność” Region Podbeskidzie. W maju 1982 r. został internowany, po czterech dniach zwolniony ze względu na zły stan zdrowia. Z ramienia „Solidarności” zajmował się organizowaniem pomocy materialnej jak i finansowej dla osób aresztowanych, internowanych, ich rodzin, a także tych którzy z racji głoszonych poglądów politycznych zostali zwolnieni z pracy. W 1982 r. Pan Jan Frączek współorganizował podziemne Radio „Solidarność” na Podbeskidziu. Dwa lata później (1985 r.) współtworzył Bielski Komitet Obrony Solidarności (zwany również Komitetem Oporu Społecznego). 25 III 1983 r. Wydział Śledczy WUSW w Bielsku Białej pod nadzorem Prokuratury Wojewódzkiej w Bielsku Białej wszczął śledztwo wobec czołowych działaczy bielskiej „Solidarności”. Podjęte w toku śledztwa czynności procesowe ujawniły, że Pan Jan Frączek prowadził konspiracyjną działalność w nielegalnych strukturach zdelegalizowanej „Solidarności”, zajmował się drukiem i kolportażem podziemnych wydawnictw, co było podstawą do wydania w dniu 20 IV 1983 r. postanowienia o tymczasowym aresztowaniu i osadzeniu w Areszcie Śledczym w Bytomiu. Ze względu na zły stan zdrowia został zwolniony w dniu 9 V 1983 r. Po raz drugi został aresztowany w dniu 5 IX 1985 r. „Za działania zmierzające do wywołania niepokoju publicznego” wyrokiem wydanym w dniu 19 IV 1986 r. przez Sąd Wojewódzki w Bielsku Białej został skazany na karę 1 roku i sześciu miesięcy pozbawienia wolności. Przebywał kolejno w Areszcie Śledczym w Bielsku Białej, w Areszcie przy Montelupich w Krakowie, ponownie w Bielsku Białej, a następnie w Bytomiu, skąd został zwolniony w dniu 4 VI 1986 r. Po wyjściu na wolność kontynuował działalność opozycyjną. Od listopada 1986 r. pełnił funkcję jawnego rzecznika „Solidarności” na Podbeskidziu. We wrześniu 1988 r. był współorganizatorem pierwszej na Podbeskidziu jawnej Komisji Organizacyjnej NSZZ „Solidarność”, następnie został wybrany w skład jej Prezydium Komisji. Po przywróceniu do pracy w maju 1989 r. pełnił funkcję przewodniczącego Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” przy FSM w Bielsku Białej. Pan Jan Frączek jako działacz podziemia związkowego był inwigilowany

przez Służbę Bezpieczeństwa PRL w ramach kilku spraw operacyjnych. Za działalność opozycyjną został zwolniony z pracy i w latach 1986-1989 pozostawał bez zatrudnienia.

Pan **Kazimierz Maciński** był aktywnym działaczem opozycji demokratycznej w okresie PRL, członkiem NSZZ „Solidarność”, współtwórcą struktur związkowych przy Hucie im. Bolesława Bieruta w Częstochowie. Po wprowadzeniu stanu wojennego nie zaniechał zabronionej prawem działalności związkowej. Brał udział w tworzeniu podziemnej Tymczasowej Komisji Regionalnej NSZZ „Solidarność” w Częstochowie. Ponadto uczestniczył w produkcji i kolportażu podziemnych wydawnictw na terenie Częstochowy. Za powyższą działalność Pan Kazimierz Maciński został 27 VI 1983 r. zatrzymany, a następnie 29 VI 1983 r. postanowieniem Prokuratury Wojewódzkiej w Częstochowie tymczasowo aresztowany i osadzony w Areszcie Śledczym w Częstochowie. W wyniku przeprowadzonego śledztwa, zebranego materiału dowodowego oraz oświadczeń świadków, Prokurator Wojewódzki w Częstochowie przedstawił zarzut, że w okresie od listopada 1982 r. do kwietnia 1983 r. brał udział w nielegalnym związku tj. Tymczasowej Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” Huty im. Bolesława Bieruta w Częstochowie, organizował druk i kolportaż biuletynu informacyjnego tego związku pod nazwą „Solidarność Huty im. Bolesława Bieruta”. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 26 VII 1983 r. postępowanie karne w stosunku do Pana Kazimierza Macińskiego zostało umorzone na podstawie ustawy z dnia 21 VII 1983 r. o amnestii. Tego samego dnia w/w opuścił areszt. Z uwagi na zaangażowanie w działalność opozycyjną Pan Kazimierz Maciński podlegał inwigilacji przez Służbę Bezpieczeństwa PRL.

Pan **Leopold Mizera** od 1980 r. był aktywnym działaczem NSZZ „Solidarność” w Żywcu, pełnił funkcję członka Zarządu NSZZ „Solidarność” w Fabryce Śrub w Żywcu. W ramach działalności związkowej zajmował się rozpowszechnianiem głównie na terenie zakładu pracy regionalnej prasy podziemnej tj. „Drzazga” oraz „Halny”. Po wprowadzeniu stanu wojennego został internowany 27 VIII 1982 r., jako osoba prowadząca działalność wrogą w stosunku do PRL. Przebywał w Ośrodku Odosobnienia w Zabrze-Zaborzu, do czasu uchylecia decyzji o internowaniu, którą wydano 24 IX 1982 r. Wolności jednak nie odzyskał, gdyż 25 IX 1982 r. postanowieniem Prokuratury Rejonowej w Żywcu został tymczasowo aresztowany. Postawiono mu zarzut, że w okresie od lutego do sierpnia 1982 r. jako członek prawnie zawieszono NSZZ „Solidarność” kontynuował działalność poprzez rozpowszechnianie pism związkowych na terenie miasta Żywiec oraz, że uczestniczył w działalności konspiracyjnej organizacji pod nazwą Tajna Komisja Koordynacyjna NSZZ „Solidarność” Żywiec. Ta struktura utworzona przez członków żywieckich zakładów pracy pod koniec grudnia 1981 r. wydawała własne pismo zatytułowane „Drzazga”, organizowała akcje ulotkowe i stworzyła sieć kolportażu prasy podziemnej w największych zakładach Żywca. Za powyższą działalność Pan Leopold Mizera został skazany przez Sąd Rejonowy w Żywcu, który w dniu 28 I 1983 r. orzekł karę 8 miesięcy pozbawienia wolności w zawieszeniu na 3 lata oraz 50 tysięcy złotych grzywny. Jednocześnie sąd nakazał uchylenie aresztu, w efekcie czego 28 I 1983 r. opuścił on Areszt Śledczy w Bielsku Białej. Jako działacz podziemia związkowego był inwigilowany przez Służbę Bezpieczeństwa PRL w latach 1982-1988.

Pan **Józef Noszczyk** od 1962 r. był pracownikiem Fabryki Samochodów Małolitrażowych (FSM), Zakład nr 8 w Czechowicach - Dziedzicach. Był inicjatorem i organizatorem NSZZ „Solidarność” przy ww. zakładzie pracy. Pełnił funkcję przewodniczącego Komisji Zakładowej, ponadto wchodził w skład Miejskiej Komisji Koordynacyjnej NSZZ „S” na terenie Czechowic - Dziedzic. Sympatyzował z KPN. Po wprowadzeniu stanu wojennego nie zaprzestał działalności związkowej i kontynuował nielegalną działalność w ramach podziemnych struktur zdelegalizowanego związku. W styczniu 1982 r. na terenie miasta sporządził i rozkolportował ulotki o treści antypaństwowej. W wyniku podjętego śledztwa został zatrzymany, a następnie 26 II 1982 r. tymczasowo aresztowany i osadzony w Areszcie Śledczym w Katowicach. Wyrokiem Sądu Śląskiego Okręgu Wojskowego we Wrocławiu z dnia 20 III 1982 r., został skazany na karę 3 lat pozbawienia wolności i 2 lat pozbawienia praw publicznych oraz zapłatę kosztów sądowych. Jednocześnie został dyscyplinarnie zwolniony z pracy. Karę więzienia odbywał, m.in. w Zakładzie Karnym w Strzelcach Opolskich. Po odbyciu 13 miesięcy kary, 29 III 1983 r. został zwolniony z aresztu, w związku z postępowaniem ułaskawieniowym. Po powrocie do pracy był kontrolowany operacyjnie w ramach prowadzonych na jego osobę spraw, dodatkowo miał zastrzeżone wyjazdy do wszystkich krajów świata na okres od 1982 do 1986 r.

Ksiądz **Jan Siemiński** był prefektem w zakonie OO. Redemptorystów w Toruniu. W dniu 6 X 1961 r. wystąpił w obronie przejmowanych przez Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Toruniu pomieszczeń, znajdujących się dotychczas w wykorzystaniu Niższego Seminarium Duchowego w Toruniu. Nakłaniał również pozostałych zakonników oraz osoby świeckie, aby nie dopuścili do zamknięcia bramy klasztoru przez funkcjonariuszy MO. W rezultacie 3 XI 1961 r. ks. Jan Siemiński został aresztowany i osadzony w Zakładzie Karnym w Bydgoszczy. Sąd Wojewódzki w Bydgoszczy 20 II 1962 r. wydał wyrok skazujący ks. Jana Siemińskiego na 2 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności, zaliczając okres tymczasowego aresztowania od 4 XI 1961 r. W uzasadnieniu podano, iż ww. jako prefekt OO. Redemptorystów nadużył wolności wyznania, nawołując miejscowy kler, zakonników oraz osoby świeckie do wystąpienia przeciwko organom władzy państwowej, czyli urzędnikom Prezydium MRN w Toruniu, zmierzającym do zabezpieczenia lokalów w klasztorze. Wyrok ten odsiadywał w Zakładzie Karnym w Barczewie. 24 VII 1963 r. Sąd Wojewódzki w Olsztynie wydał Postanowienie o warunkowym zwolnieniu z dniem 30 VII 1963 r., od odbycia reszty kary pozbawienia wolności, wyznaczając okres próby na 1 rok. Był również zwolennikiem NSZZ „Solidarność”. Po wprowadzeniu stanu wojennego pełnił rolę przywódcy duchowego byłych działaczy NSZZ „Solidarność” z Gliwic i okolic. Należał do grupy kierowniczej tzw. Gliwickiej Delegatury Regionalnej Komisji Wykonawczej NSZZ "Solidarność" Regionu Śląsko-Dąbrowskiego. W pomieszczeniach parafialnych kościoła p.w. św. Krzyża w Gliwicach, którego był proboszczem, prowadził spotkania z internowanymi, organizując dla nich pomoc prawną oraz finansową. Był także organizatorem tzw. „spotkań czwartkowych” w ww. kościele, skupiających działaczy b. NSZZ „Solidarność”, KOR-u i KPN-u oraz ich sympatyków. Prowadził Duszpasterstwo Ludzi Pracy oraz tzw. Msze za Ojczyznę, podczas których krytycznie wypowiadał się na temat ówczesnej władzy.

Pan **Stanisław Sordyl** był pracownikiem Fabryki Maszyn „Ponar” w Andrychowie. Do dnia 13 XII 1981 r. pełnił funkcję przewodniczącego Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” przy ww. zakładzie. Po wprowadzeniu stanu wojennego nie zaniechał aktywności związkowej. Był osobą negatywnie ustosunkowaną do polityki władz PRL, prowadzonej wobec społeczeństwa. Utrzymywał kontakty z działaczami KPN, ponadto angażował się w organizowanie pomocy pieniężnej i rzeczowej dla osób aresztowanych za działalność polityczną. Zwolniony dyscyplinarnie z pracy w maju 1982 r. za uczestnictwo w strajku zorganizowanym w zakładach „Ponar”. Przywrócony po 3 miesiącach na stanowisko na mocy orzeczenia Sądu Pracy. W okresie od października 1988 r. do listopada 1989 r. był członkiem Regionalnej Komisji Organizacyjnej „Solidarności” Regionu Podbeskidzie.

Pan **Michał Wołyniec** był pracownikiem Zakładów Aparatów Elektrycznych „Apena”, a następnie Ośrodka Badawczo - Rozwojowego „Befamatex” w Bielsku-Białej. Od września 1980 r. był członkiem NSZZ „Solidarność”. Po wprowadzeniu stanu wojennego nie zaprzestał związkowej działalności i kontynuował ją, poprzez działalność w ramach konspiracyjnej organizacji pod nazwą „Regionalna Komisja Wykonawcza III Szereg „Solidarność” Region Podbeskidzie”. W jej strukturach odpowiedzialny był m.in. za druk podziemnych biuletynów, takich jak: „Solidarność Podbeskidzia”, „Serwis Informacyjny RKW”. Za powyższą działalność został 1 X 1983 r. tymczasowo aresztowany. Warunkowo zwolniony z aresztu 13 XII 1983 r. Objęty został postępowaniem karnym, które umorzono w lipcu 1984 r. na mocy amnestii. Po zwolnieniu z aresztu, nadal aktywnie uczestniczył w działaniach podziemia politycznego, m.in. kolportując nielegalną prasę. Od 1984 r. działał w Duszpasterstwie Ludzi Pracy przy parafii św. Mikołaja w Bielsku-Białej. W 1988 r. był organizatorem jawnej Komisji Organizacyjnej „S” w OBW „Befamatex” oraz współzałożycielem jawnej Regionalnej Komisji Organizacyjnej „S”.